

for a living planet

WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
Faksi: (09) 7740 2139
www.wwf.fi, www.panda.org

Maa- ja metsätalousministeriö

3.3.2020

**VIITE: EHDOTUKSET TORNIONJOEN KALASTUSSÄÄNTÖÄ KOSKEVISTA
MUUTOSTARPEISTA VUODELLE 2020 (1507/04.04.03.01/2019)**

ASIA: WWF Suomen lausunto

WWF kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa asiasta seuraavaa:

Lausunnolla oleva ehdotus Tornionjoen kalastussääntöä koskevista muutostarpeista vuodelle 2020 koskee viittä muutosehdotusta, jotka liittyvät pyydysten koentaan lohikiintiön täytyttyä, rasvaeväleikatun taimenen saaliiksi ottamiseen, ns. spinfluga-kalastuksen kieltämiseen, harjuksen kevätrauhoituksen poistamiseen Muonionjoessa ja Könkämäenossa sekä Kilpisjärvässä tapahtuvaan kalastukseen syyskieltoaikana.

1. Kiinteiden pyydysten koenta lohikiintiön täytyttyä

WWF katsoo, että ehdotus kiinteiden pyydysten koennasta vähintään kerran vuorokaudessa on tarpeellinen ja oikean suuntainen, joskin ainoastaan ehdoton vähimmäisvaatimus sivusaaliina saatavan lohien ja taimenen selviytymisen mahdollistamiseksi. WWF korostaa, että lohikiintiön täytyttyä ensisijaisena tavoitteena tulee olla sivusaaliina saatavan lohien ja taimenen määrän minimoiminen muiden kalalajien kalastuksessa. Olennaista siis on, että lohenkalastukseen käytetyt pyydykset poistetaan merestä kiintiön täytyttyä, eikä niin, että samoilla pyydyksillä jatketaan muiden kalalajien kalastusta. Lisäksi WWF katsoo, että lohi- ja taimensivusaalin minimoimiseksi on tarpeen asettaa säädöksiä muiden kalalajien pyyntiin tarkoitettujen pyydysten sijainnista ja rakenteesta. Näitä ovat mm. toistaiseksi rajoittamattomat johtoaitojen enimmäispituudet ja niiden sijoittelu niin, ettei pyydyksen mitkään osat sijaitse lohien ja taimenen keskeisillä vaellusreiteillä.

WWF pitää tärkeänä selvittää, miten pyydysten tekniset rakenteet ja kalan vapauttamiseen liittyvät käytännöt vaikuttavat lohikalajien kutuvaellukseen sekä erityisesti niiden yhteyttä viime vuosina yleistyneisiin vesihometartuntoihin. Vesihometartunnoille altistavina seikkoina pidetään mm. kalan käsittelyä sekä mekaanisia vaurioita, joita vääjäämättä syntyy pyydyskalastuksen yhteydessä. WWF pitää keskeisenä kehittää ja ottaa käyttöön teknisiä ratkaisuja ja pyydysten koentaan liittyviä käytäntöjä, joilla pystytään vähentämään sivusaaliina saatavien lohien ja taimenten vaurioita ja parantamaan vapautettavien kalojen selviytymistä. Näitä ovat mm. erilaiset koentapussit. Kaiken kaikkiaan WWF pitää tärkeänä, että lohi- ja taimensivusaalis

muun kalan kalastuksen yhteydessä raportoidaan tarkasti, jotta sivusaaliin määrästä ja alueellisesta jakautumisesta saadaan luotettavaa tietoa.

2. Rasvaeväleikatun taimenen saaliksi ottaminen

WWF katsoo, että erittäin uhanalaisen Tornionjoen meritaimenen heikon tilan ja suojelutarpeen vuoksi kaikki taimenet tulee myös jatkossa vapauttaa Tornionjoen kalastusalueeseen kuuluvalla merialueella. Rasvaeväleikatun taimenen saaliksi ottaminen olisi ristiriidassa uhanalaisen villin taimenen suojelun kanssa, sillä se loisi kannusteen lisätä taimenen kalastusta Tornionjoen edustalla. WWF korostaa, että kompensatioistutusten tehokkaaseen hyödyntämiseen on luotu erikseen ns. terminaali-alueita rakennettujen jokien suualueille (ml. Kemijoen terminaali-alue Tornionjoen kalastusalueen välittömässä läheisyydessä). Lisäksi Kemijoen Isohaaran patoaltaalla ja Isohaaran padon alapuolisella jokialueella on Lapin ELY-keskuksen kyseenalaisella päätöksellä myönnetty poikkeuslupa kalastaa lohta ja taimenta kalastusasetuksen 1§:n rauhoituksesta poiketen syyskuun 1. päivästä marraskuun loppuun. Poikkeuslupa on myönnetty siitä huolimatta, että Isohaaran kalateiden seurannassa on havaittu myös rasvaevällisiä taimenia ja lohia. Näin ollen WWF ei näe perusteita tehostaa kompensationsa istutettujen taimenten hyödyntämistä nykytasosta, etenkin jos siitä aiheutuu edes teoreettista haittaa uhanalaisille villoille taimenkannoille.

WWF muistuttaa, että kansallisen lohi- ja meritaimenstrategian linjausten mukaisesti kaikille alkuperäisille meritaimenkannoille olisi tullut laatia hoitosuunnitelmat vuoteen 2015 mennessä. Muiden Suomen Itämereen laskevien jokien alkuperäisten meritaimenkantojen osalta hoitosuunnitelmat on laadittu, kun taas Tornionjoen meritaimenkantojen osalta hoitosuunnitelma ei WWF:n tietojen mukaan ole edistynyt. WWF katsoo, että mikäli taimenen kalastuksen säätelyä halutaan muuttaa tai lieventää nykytasosta, tulee asia käsitellä perustellusti ja tutkimustietoon pohjautuen osana Tornionjoen meritaimenkantojen hoitosuunnitelmaa. Samalla WWF haluaa korostaa Tornionjoen meritaimenkantojen hoitosuunnitelman kiireellisyyttä ja vetoaa Maa- ja metsätalousministeriöön asian edistämiseksi.

3. Erillisen uppoavan heittopainon kieltäminen viehekalastuksessa

WWF katsoo, että ns. punttikalastuksella/spinfluga-kalastuksella on nykyisillä käytännöillä ja nykytiedon valossa potentiaalisesti enemmän kielteisiä vaikutuksia jokiympäristöön ja kaloihin kuin muilla Tornionjoen viehekalastusmuodoilla. WWF kuitenkin katsoo, että ei näe välttämättömäksi kieltää yksittäistä kalastustapaa, vaan pikemminkin kehittää ja säädellä siihen liittyviä sääntöjä ja kalastuskäytäntöjä. Kokonaisuuden kannalta täyskiellon sijaan voisi olla kestävämpää kehittää kalastuksen valvontaa, rajoittaa kalastusta tietyillä suosituilla

kalastuspaikoilla sekä säätää tarkemmin sallituista kalastusmenetelmistä, kuten vieheiden rakenteesta, sallittujen painomateriaalien käytöstä (lyijyn käyttökielto) sekä sallituista heittosuunnista (vieheen heittäminen sallittua vain kalastajasta alavirtaan). WWF:llä ei kuitenkaan omista lähtökohdistaan ole syytä vastustaa spinfluga-kalastuksen kieltämistä, mikäli se nähdään tarpeelliseksi.

WWF:n näkemyksen mukaan spinfluga-kalastuksessa havaitut ongelmat keskittyvät tietyille suosituille kalastuspaikoille. Vuolaissa koskissa sijaitsevat montut ovat lohien levähdyspaikkoja, joissa lohien tiheys voi kasvaa suureksi. Näin ollen lohien kutunousun turvaamiseksi ja ulkopuolelta tartutettujen kalojen välttämiseksi tulisi harkita kyseisten tunnettujen paikkojen rauhoittamista joko osittain tai kokonaan kaikelta kalastukselta.

WWF katsoo, että Tornionjoen viehekalastuksen kehittämistä olisi ylipäänsä syytä tarkastella kokonaisvaltaisesti lohikannan monimuotoisuuden ja tuottavuuden turvaamiseksi. Usean merivuoden ikäiset lohet palaavat jokeen ensimmäisinä keväällä ja alkukesästä sekä vaeltavat korkeimmalle jokea ylös, jolloin ne altistuvat pisimpään myös jokikalastukselle. Suuriin, useamman merivuoden yksilöihin ei tällä hetkellä kohdistu minkäänlaisia suojelutoimenpiteitä, vaikka suurikokoisten kalojen turvaaminen ja niiden osuuden kasvattaminen kutukannassa edesauttaisi koko Itämeren lohien tulevaisuutta sekä siten myös mielekkään (joki- ja meri-) kalastuksen jatkuvuutta. Useamman merivuoden jälkeen suurikokoisina kudulle palaavat lohet kantavat geenimuotoa, joka saa myös niiden poikaset todennäköisemmin palaamaan kudulle samoin suurikokoisina (Barson ym. 2015). Suurikokoiset lohet lisäävät lohikannan taloudellista arvoa ja ovat äärimmäisen arvokkaita poikastuottajia, sillä ne tuottavat määrällisesti moninkertaisesti mätää ja laadullisesti parempaa mätää pieniin naaraisiin verrattuna. Suurten lohien osuus koko populaatiossa myös korreloi positiivisesti koko lohikannan geneettisen monimuotoisuuden kanssa, mikä ylläpitää lajin elinkelpoisuutta muuttuvassa ympäristössä (Vähä ym. 2007). WWF katsoo, että myös jokikalastuksen säätelyssä tulee huomioida suurikokoisten, useamman merivuoden lohien turvaaminen lohikannan monipuolisen rakenteen ja monimuotoisuuden lisäämiseksi. Näin ollen jokikalastuksessa tulisi ottaa käyttöön vähintäänkin suositus suurikokoisten (yli 95cm) lohien vapauttamisesta. Suurten lohien asianmukaisen vapauttamisen mahdollistamiseksi olisi myös tarpeen suositella käytettäväksi vain yksihaaraisia koukkuja kaikessa viehekalastuksessa.

4. Harjuksen kevättrauhoituksen poistaminen Muonionjoella ja Könkämäenolla

WWF:llä ei ole käytettävissä riittävää tietoa tai aineistoa, josta voisi päätellä harjuksen kevättrauhoituksen poistamisen vaikutuksia Muonionjoen ja Könkämäenon harjuskantoihin. Harjuksen kalastus jokien järvilaajentumisissa ja koskien välisissä suvannoissa voi verottaa tehokkaasti kutuun valmistautuvia harjuskantoja, sillä harjukset ovat usein kerääntyneet tiheiksi

parviksi suppeille alueille. WWF katsoo, että kalojen kuturauhan turvaaminen on tärkeä periaate kaikessa kalastuksen säätelyssä, eikä näin ollen voi tukea ehdotusta kevättrauhoituksen poistamisesta. Mikäli kevättrauhoitus halutaan riskeistä huolimatta poistaa, tulee sen vaikutuksia seurata ja arvioida, ja tarpeen mukaan ottaa kevättrauhoitus uudelleen käyttöön. Mikäli kevättrauhoituksen poistamiseen päädytään, on vähintäänkin syytä ottaa käyttöön kalastajakohtainen päiväkiintiö (esimerkiksi 3 harjusta/kalastaja) ja saalisseuranta.

5. Muun kalan kuin nieriän ja taimenen kalastuksen salliminen Kilpisjärvessä syyskieltoaikana

Siian syyspyynti Kilpisjärvessä on paikallisesti tärkeä pyyntimuoto. WWF:llä ei ole käytössä tutkimus- tai seurantatietoa siian syyskalastuksen vaikutuksista Kilpisjärven nieriä- ja taimenkantoihin, mutta WWF:n asiantuntijoiden kokemusperäisiin näkemyksiin perustuen syksyinen siiankalastus Kilpisjärvessä vaikuttaa olevan varsin puhdasta siiankalastusta, ilman merkittävää nieriä- tai taimensivusaalista. Lisäksi pohjoisen nieriäkantojen tilanne näyttäisi kehittyneen tuoreimman uhanalaisuusarvioinnin (2019) perusteella positiivisesti ja nieriän uhanalaisuusluokitusta muutettiin silmälläpidettävästä elinvoimaiseksi. Näin ollen WWF pitää mahdollisena sallia muun kalan kuin nieriän ja taimenen kalastus Kilpisjärvessä syyskieltoaikana 15.9-15.12. WWF kuitenkin korostaa, että nieriän kutualueet sekä purojen ja jokien suualueet tulee rauhoittaa paikallisilla rauhoitusalueilla. Mikäli nieriän kutualueista ei ole olemassa riittävää tietopohjaa, tulee ne selvittää ennen syyskalastuksen avaamista.

Helsingissä 3.3.2020

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen Rahasto

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Matti Ovaska
Suojeluasiantuntija

Lisätiedot:

Matti Ovaska, p. 040-7273149, matti.ovaska@wwf.fi

Viitteet:

[Barson, N. J., Aykanat, T., Hindar, K., Baranski, M., Bolstad, G. H., Fiske, P., Céleste, J., Jensen, A. J., Johnston, S. E., Karlsson, S., Kent, M., Moen, T., Niemelä, E., Nome, T., Næsje, T. F., Orell, P., Romakkaniemi, A., Sæggrov, H., Urdal, K., Erkinaro, J., Lien, S. & Primmer, C. R. 2015. Sex-dependent dominance at a single locus maintains variation in age at maturity in salmon. *Nature*, 528\(7485\), 405–408.](#)

[Vähä, J.-P., Erkinaro, J., Niemelä, E. & Primmer, C. 2007. Life-history and habitat features influence the within-river genetic structure of Atlantic salmon. *Molecular Ecology* 16: 2638-2654.](#)